

Krjela

44

Krjela 44

Zlata Matláková

Zlata Matláková (1949). Poetka. V roku 2000 získala jednu z cien v literárnej súťaži Kridla Ivana Laučíka. Vydala básnické zbierky *Všetky blízke bytosti* (2001), *V krajine chodidiel* (2002), *Nečakané veci* (2007), *Kytica za dverami* (2008), *Rozopnutá duša* (2009), *Nepoznaná* (2010). Žije v Špačinciach pri Trnave.

v tesnej šatni

šepot v záhyboch sukne,
ubúda šiat
gombík zdržiava
zároveň posúva

voľba i podriadenosť súčasne

opakuje sa buchnutie
dvierok v srdci
čoraz častejšie sa nadýchnem

na otázku ako
odpovedám
rozhodni sa
tvoje ruky sú tvojimi

tancovať s neznámym

dám sa do reči
so striebornými krokmi
sú najprv v hlave
až potom v chodidlách

zaobľujem
ruku na ruke
zmätená zo susednej nohy
ktorá je cudzia

pred večerným stretnutím

vstúpim do šiat
vedia spasiť telo
obkolesiť ho
lesklým hodvábom
s votkanými
kovovými vláknami

po splývavom odeve
bez ramienok
akoby tiekli
zlaté olivy

nahá koža navyše
najmä tvár
zahmlievajú viac

vylúpnem ruku
a priviažem sa ňou

časová slučka

jablká
rozkotúľali sa
cez prsia

chodidlá o tom vedia
od mäkkej vody
stúpa v mojej studni

akýkoľvek únik vymyslím
vždy sa to stane

pokus o návrat

ani nevidno dva červené stromy
s javorovým zábradlím
čoho sa pridržia oči

žiadne pevné body
žihľava dovysoka
priesmyk na prsiach
priehlbinka
oheň preteká

odmyslím si ho

mám iba popŕhlené telo
bosé nohy

nízke rastliny
obliekajú ponožky z peľu

nie celkom sa vraciam
do záhybu v tme
k odchýleným dverám

Silvia Gelvanicsová

Silvia Gelvanicsová ((1976). Poetka. Viackrát bola ocenená v literárnej súťaži Krídla Ivana Laučíka. Žije v Strede nad Bodrogom, pracuje ako učiteľka angličtiny. Publikovala v časopisoch Artuš, Dotyky, Slovenské pohľady. „Píšem, lebo dýcham. Možno to znie ako fráza, ale je to tak. Písanie poézie (a v poslednom čase aj prózy) je mojou neoddeliteľnou súčasťou... mojím najväčším snom je vydanie vlastnej básnickej zbierky (alebo zbierok).“

Fragmenty

I.

Sedieť v záhrade
a počúvať Mozarta
vo vtáčom prevedení
Nevnímať iné, nič - - -
ani len búšenie či dupot
Uvidieť dúhového hada
v očiach milovaného
zvieratá
Zo stromov prší tieseň
na náhrobku nápis
Okom nečitateľný

pomaly si zvykám
Už sa nepriblíži

II.

Les. Zakaždým sa míňame
/aj/ so škriatkami. Neviditeľné
zovretie rúk. Nepustia ma
ďalej ako po prah. Skúšam
byť silná. V slabosti
mi prináleží oddeliť sa
od kmeňa. Plné vrecia
/ne/odpustenia
/ne/slobody
/ne/zármutku.

Loď čaká. Na znamenie
Vyplávať

III.

Chytená do siete
vykladanej páperím
a brilliantmi
Všetko čo odvanie vietor
zostáva uväznené
v letokruhoch
Ostnatým drôtom

popretkávané
pavúčie dni
Odľudnenie
ako dôkaz z nátlaku
neposlušných tikov

Zviazaná bremenami
trvám na spriaznenosti
Tuším

Prepojenia

Máj. Trhajúca sa vidina. Kvet.
Myšlienka skrz pohľad.
Vyvierajúci prameň
v očiach štvornohého.

Plameň. Nedotknuteľnosť listov
pri odievaní sa do tela.
Nahé oddávanie sa vetru,
šumiace brehy ako ramená.

Bzukot. Vnárajúci sa do rán.
Voňavý tanec, jediné bytie
v praskutočnom.
Hodvábne stuhy. Jemnej, chladivej.

Prepojenie. Jeden ako druhý.
Tretí ako víchor v bludnom nečase.
Svetlo... prekračujúce
povolenú rýchlosť. Hrom.

Večer. Rozhorúčené drôty
obťažkané chvením. Ozvena.
Krátko po odpútaní
vícia z nenávratna.

Srieň.

s kompasom vo vrecku

mávala dni
keď farebné sklíčka pred zrakom
potemneli
zvon prestal byť zvonom
a prenikavý mačací pohľad
skúmal jej pruhovanú auru

telo vznášajúce sa nad morom
pripomínalo bielu vlajku
rozstrapatené vlasy
vysielali signál k iným
na súši hľadajúcim otrokom

/duch z ducha
a v ducha sa obráti/

empatia totiž vyhlodala slovo
pokým sa vytvorila jama
hlboká tisíc /aj viac/ kilometrov
nazerala na svet
trochu priesvitnejšie

vtedy sa obliekla do poslušnosti
a odkráčala
smerom k východu

V nesprávny čas na nesprávnom mieste

Deň sa odklonil od Svetla
a nečakané údery /nad pás/
zohavili podkožné na nepoznanie

Naučilo ma to znova chodiť
po tenkom povraze bez toho
aby som sa čo i len prstom dotkla
nerovnováhy

Tak ako hríby nerastú
klobúkmi otočenými nahor
tak už ani zo mňa
v bezútešných časoch neprší

Zem ťahá do seba postupne všetko
ako pre život najpotrebnejšie živiny

Zajtra sa rozkričím do nenávratna

Zdá sa že predsa nie sme
na seba pripravení

Už iba jedna

Bývali dni, keď kormorány
v poeuforickom rozlete,
mávali Slnku z každej strany.
(Aj padajúcej kométe.)

Dozrel čas nežných letných snení,
radosť už dávno mrzne v srieni.

Mávala noci plné jasú
v odkrytých bránach Sezamu.
Dnes už len tíško hľadá spásu
v knihách. (Tie nikdy nesklamú.)

Už iba jedna hviezda kráča
po nebi. Ako smutné vtáča.

Do listu tieto slová z básne
ak to aj má byť – nevloží.
Lepšie je nechať to, čo hasne
ako sa kúpať v samolži.

A predsa

Poučená z premárnených rokov
obraciam vízie
ako premočené hnedé listy
späť do každodennosti.

Nanášam nové farby
postavám dávam iné, skvostné mená.
Blikajúca zelenkavá žiara
pohlťí nevysloviteľné.

Tajné želanie
flirtujúce s nepravdepodobným plánom.
Svetelné bytosti, odnášajú sivú
kamsi do nenávratna.

Odlahčeným pádom
práve sa prinavraciam
priamo do znovu nastaviteľnej
krehkej siete.

A kameň
zostal predsa na kameni.

črty a vízie

I.

izba prehovorila
akoby v múroch
ukryté iné životy
chceli vyjsť na povrch
a všetko vysvetliť

II.

na verande stále dusno
strom zrastený s iným
svetom
začal sa zimný spánok
svetlušíek

III.

podopretá o malé
nedorozumenie
nachádzam súzvuk
s jednotou
a takmer nebadane

IV.

vchádzam do domu
mlčaním sa prihováram
drevu
predsa len máme
niečo spoločné

Neposielaj ma do pekla

/Divé maky/

Krajina Námesačno.
Všade naokolo Obri
mohutnými žaludmi
prerážajú blany

krehké biele steny
popretkávané závojom z mihalníc.
Pavúčia žena.
Z diaľky znie ohňostroj a kráľ
si práve hádže kožu do ohňa.

Princezné bez koruny
vábivé malé svetlá
na krídlach nadpozemských
modrastých maxi vážok.

Akú má hĺbku jazero
ktorého hladinu už nič nečerí?

Prelud. Noc. Křče. Akési
Neukotvitel'no. Šialenstvo.
Aj napriek krutým mrazom.
Zvíja sa. Kvíli. Horí.

Divý mak v obilí.

trigram

Záhrada.

utlmená bolesť ako

/ne/dôkaz.

tiene. zamávajú

neobvyklým spôsobom.

si tu ešte?

mráz. v krídlach motýľa.

Zadný dvor.

zababušená do perín.

hrejivé zlatožlté listy.

mokrú zem. /vo vnútri horiaca/

ani nestihne vychladnúť.

si na tom rovnako

ako ja. po daždi.

Terasa.

kráľ víl zabávajúci sa

s červenými lupienkami.

vánok ako nemý svedok

rozháňa /ne/úzkosť.

som to ja kto píše tieto riadky

len v inom živote

júlová

pod jabloňou štyridsať
v tele dvakrát toľko
žihadiel

vinič si šepká s vánkom
ohnivé božstvo vypaľuje trávu
a stále neprší

*(už viem aké to je
byť stromom
s odťatými koreňmi)*

... je nedeľa
čas na tiché rozjímanie
takmer znesiteľné

z r a n e n i e
na niekoľko životov

Martin Droppa

Martin Droppa (1963). Humanista, novinár, reportér, fotograf, umelec. O sebe riekol: „Ľahko vygúgliteľný záujemca o Život, nápadník Smrti, alias Diamantový Popol.“ Žije v Liptove.

podstata otázky

na reťazi
a v mraze
oči na stopkách
túlavý pes, hnaný zlom
zlom hnaný pes

na reťazi
a od krvi
svedomie zlé
povedz, kto ho má rád?
kto rád ho má?

každý ho bil
nik s ním necítil
nevedel prečo
nevie to doteraz
túlavý pes
je niekde v nás
darmo sa bránime
je niekde v nás

na reťazi
a v mraze
spytuj sa seba
prečo si doteraz v ňom
v tom zvierati zlom

18. IV. 1986

* * *

epilóg

*od rána leje, už tretí deň a noc leje
v záhradách
dažde rozmlátili purpurové kvety pivónii
slová viaznu
zarastajú trávami spomienok*

- - -

*zbúrili sa štyri živly jedného dňa, jednej noci
preleteli časom, nocou, dňami, krajinou
čo stihneš, to stihneš
aj tak sa všetko stihnúť nedá
raz príde záverečná*

*čas nezastavíš, len ho ženieš ostrohami
ako rytier stredoveký toho koňa
žalúdok podvedomia sýtia nočné raňajky
lež poludňajšia večera sa nikdy nekoná*

*je nás zopár, ostalo nás neveľa
ešte cítime rezonancie
hľadáme na moria v spomienkach snov
vznášajúci sa na vlnách spánku
nohy v rozpalených pieskoch diaľnic*

*cesty, cesty, prúdy ciest
ako krvné riečištia našich tiel
dná dávno vyschnuté
pomedzi kamene letia tiene rýb
je cesta, potom cieľ, a napokon nič*

*nájdená rovnováha putovania je oceán
prelievajúci sa v telách rastlín
namiesto mincí návratov do fontán
hádzeme kamienky
do zelených jaskýň húštin života
na tomto brehu rieky, z núdze zvanej Čas*

- - -

prológ

od večera svieti, noc čo noc svieti

*na nebi
hviezda už pradávno zhasla
len svetlo stále letí
milióny rokov padá tmou do záhrad
radke b., 28. VII. 2012*

dražba

ponúkam do dražby
obraz biedy
svoj obraz biedy

veľkolepé veľkorozmarné
veľkorozmerne veľkolepé
plátno, plátno na ryba.com oleji

obraz svojej biedy:
žiadna sláva, taký vybledlý a biedny
zato originál
bezmála päťdesiatročný kus
len seriózne! len pre tých
ktorí nemajú žiaden vkus

ktokoľvek chce, aj ty, vydražiť ho skús
stojí to za pokus
veď taký obraz nenájdeš
čo šírym svetom bosky preskáčeš
hoc všetky jazerá obideš
rieky splavíš, moria preplavíš
ad hoc všetky
hrebene hôr, duny pieskov prelezieš

vedzte, že obraz tejto biedy
v mysli, v pamäti, v tvári vláčim roky
chrbát hrbím, ťiažou skrakuje mi kroky
moja umelecká prvotina, obrázoček bledý

obraz:
kompozícia biedna
žiadny prvý – druhý – tretí plán
prázdna strana zadná
obraz nemá ani rám

len patinu rokov, samá ryha, jazva, šrám
kto by dražil taký márný krám?

who's who, veru kto?
attack kunsthisterické kolokvium rozhodlo
štátnym znakom na pečiatke ohodnotil znalec

zdvihol k Bohu zrak a k zemi sklonil palec

tak som teda mávol
nad tým všetkým
prázdnu dľaňou, kosť a koža ruka
nech na obraz má právo
ten, to, tá
od koho posunkom vetchým
padne na mňa
na mňa do hrobu
na mňa hliny hrudka
rodná hruda posledná

a bolo rozhodnuté:
taká je moja vôľa
nevoľnosť posledná

nik nechce obraz mojej biedy dražiť
lebo na ňom nie je ani holé nič
je to len akt, aj názov je celkom nanič
vraj: *Ležiaca Márnosť*; popol, 28,06 x 1963
ten obraz nemá ani rám
stojí vskutku len za tú hrudu hliny

nik z vás ho teda nechce?

tak si pekne–krásne sami
berte štetce, farby, a hoc i pastelkami...

...filmami i fotografijami, knihami, obrazmi i novinárčinami, autogramijádami aj dokumentami, básňami, snami i divadlami, hore-dole kilometrami, čajmi, zákuskami, kávami, rozhovorami nech aj pod lampami, šepotami, výkrikami, autami aj lietadlami, jachtami a penzijónmi, horami, morijami, plážami, pustatinami, snami, kolkami, nedeľnými zvonami, obedami, detských smiechov ozvenami, hudbami, rokenrólmami, operami, správami a odmenami a projektami, krížom–krážom sveta utečencami, diplomamami, dekrétami, trávami aj stromami, oblakmi i vodami, snami, nad obzormi čajkami a na pekáči husami, domácimi rezancami, papagájami i koláčami, knižnicami a v nich besiedkami, hamburgermi, párkami, akcijami, výpredajami, cennými papierami i podielovými fondami, vínom, pivami, vodkami, cigami i cigarami, histórijami, rožkami aj stíhačkami, nožmi, ponožkami, cintorínami, plavkami i výletami, ohňami, panoramatami, snami, uniformami, lyžami, lijekami, hrncami aj porcelánami, jablkami, teleprogramami, operácijami, krížovkami, biblijofilijami aj čipkovanijami a vyšívanejami, brusnicami, túrami, slaninami aj čokoládami, kakavami, tobogánami, mejlami, skajpami, blogami, šunkami, syrami,

norami, videjami, chatovačkami, klobásami, svištími chvostami, pitralónami, kamerovými systémami, cukríkmi, snami, medveďami, čudnými líškami, smetami, sexami, marihuanami, hi-fi systémami, bubnami, snami, láskami, eventami aj prijateľstvami a všetkého zručaninami, napokon aj tými pinkflojdami...

... len si pekne namaľujte sami
namaľujte obraz vlastný, iný
ja sa beriem tahet z tejto pustej zimy
do vyhriatej, do teplučkej pece
a vy pod obrazom svojím
páľte za mňa sviece

19,31. (Boží) hod. (oštepom)

* * *

už dávno nie je svetlo
a šte stále nie je tma

je príšerie
v izbe plnej Prázdnoty

za oknami hmla
čo bude zajtra, už včera vybledlo

v štyroch kútoch stojí Samota
v strede tancuje Osamelosť
zo stien steká Clivota

Čas sa sype z hodín
škripot piesku, hukot vody
líška v tráve pod oknom
čoskoro zaznie z diaľky zvon
ťažký plášť Noc zhodí
raňajky v tráve dávno vyšli z módy
vták náhle vylieta z kríkov von
voda sa ticho vlní a leje potokom

už dávno nie je tma
a ešte stále nie je svetlo
21. – 30. XI. 2012

po vernisáži stojacich hodín

I.

kedy utíchne ozvena
posledného hlasu
ktorý vyletel z úst človeka
na hranici
medzi zemom a nebom
?

kedy doznejú slová
v púšti myšlienok
?

stále sa točí okolo chvosta
pes nocí a dní
sučka času rodí
sekundy, minúty, hodiny
a dosť
dosť
!
to stačí
!

už stačí, stačí toho, čo bolo
čo bude, to už nikdy nepríde
ozveny zmlknu
po rokoch, mesiacoch
týždňoch, dňoch
och
ch
h
.

II.

ostanú len sochy
tváre nemé
gestá
z mramoru, bronzu, plastov, žúl
sytký pieskovec, deravý travertín
liatina ako čierny, temný med
a ešte med

a dosť
už stačilo,
dosť
!

sochy stojacich, sediacych, ležiacich
gestá
ktoré boli, sú i budú

čas bude hľadiť z výšky podstavcov
na prázdne parky, plné lavičiek
neodoslaných listov
zalepených v obálkach snehu
doručovaných vetrom
tam a späť
stále dookola, okolo nehybných hláv

ostanú len sochy
vyplnené postojmi (z) minulosti
s nehybnými vlasmi, plášťami, sukňami
sochy plné dutín, štrbín, puklín, dier
skrývajúcich pavúkov, telá včiel

sochy ostanú
len pár sóch
och
ch
h

29. XI. 2012, 18.38 – 19.54 hod.

len ticho

už nemám čo riečiť
čo povedať
som unavený
ospalý
už len ticho počúvať
počúvať ticho
dožiť
v tichu
ticho

Krjela č. 10 / 2003

len ticho a pokoj

už nemám čo chcieť
čo povedať, čo počúvať
som unavený, ospalý
aj z toho ticha
aj od toho ticha
chcem mať pokoj
dožiť (ho) do konca
dajte mi, prosím, všetci pokoj
ticho!
ticho (a pokoj) v štúdiu!
nahrávam (si) (na) život
18. IX. 2011

tichá poznámka

len ticho som napísal ako ozvenu dlhoročného počúvania albumu Pavla Hammela *Stretnutie s tichom* (1977); *len ticho a pokoj* obsahuje jeden verš (nepoviem ktorý) – ponášku na vzdialený výkrik *Silence in the studio!* Nicka Masona v suite *Atom Heart Mother* na rovnomennom albume Pink Floyd (1970). a teraz už naozaj ticho!

ranná rozcvička

Slnko líže hrebene hôr
bolo tu skôr
skôr ako som vstal
pretože dlho
dlho som spal

aj tak zas len klamem
dlho som bdel
celú noc
celú noc som na posteli presedel

seba neklamem
už (ne)volám o pomoc
na krk si roky viažem kameň
lenže Rieka je ďaleko
blízko je len Tma
rozseknutá zvukom vlaku

často by som si streliť
aspoň jednu takú
takú sám sebe občas dám
že sa zas z toho pozviecham

potom vstanem zo sedu do ľahu
vyskočím z okna pohľadom
na Slnko za kopcom
a zas som v tom
opäť sú ozveny Márnosti na ľahu
jarovi c., 21. XII. 2012

tak řekla matka dítěti...

kvůli tvému kravskému nápadu
budeš jako dobytek
matouši!

...v praze na kampě, 12. I. 2013

o šťastí

na karlovom moste, kdesi v prahe, sú sochy a pod nimi mosadzné či medené reliéfy. vraví sa, že keď sa ich dotkneme, tých reliéfov, pohladíme ich, tak je to je vraj dobré pre šťastie. na jednom reliéfe rytier hladí (asi) svojho psa, a toho psíka hladkajú tisíce turistov - aby mali šťastie.

(uvažujem takto: *je bezpečnejšie pohladkať mosadzného psa, celkom neznámeho: neuhryzne nás, nemáme sa čoho báť*)

neveľké dieťa mrmčí, takmer narieka, otec ho zdvíha popod pazuchy, vraví mu nech pohladká mosadzného (či medeného) psa. dieťa sa studeného zvieratá ledva dotkne, a už ho otec skladá nohami na dlažbu. púšťa ho, vykročí ďalej, dieťa za ním.

(uvažujem takto: *prečo ten otec nepohladkal mrmčiace, uzímené dieťa po hlávke? ktože je v tomto okamihu šťastný? ani decko, ani otec, ba ani ten studený kovový pes nezavrtel chvostom*)

zdá sa mi, že takto nejako je to so šťastím: naťahujeme sa za ním aby sme ho pohladkali – namiesto toho aby sme sa k nemu sklonili a pohladkali ho.

robertovi k., 15. I. 2013

januárový leden

jak racci nad vltavou krúžia davy...

václavák-staroměstské náměstí-karlův most-hradčany

nerudova-kampa-tančící dům-národní třída-václavák

...a tak

správně nasolený pravý český sníh se topí

hejna slanečků od batí plují ulicemi

noří se v podzemní průvan hluku

... václave, dej mi, prosím tě, ruku

hledová bílá labuť na poříčí

nehybně řve a mlčky křičí

... naše divadlo volí karla!

pražskému chodci upadla berla

ľudia tleskajú, pohledy (se) zvednou výše

snad po týdni príjde kníže

praha, 18. – 19. I. 2013

Krjela. Časopis Literárneho klubu pri Liptovskej knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (ŽSK) v Liptovskom Mikuláši. Číslo 44. Autori tohto čísla: Silvia Gelvanicsová, Zlata Matláková, Martin Droppa. Redakcia: Anna Ondrejková, Ján Púček Ivan Repček. Fotografia na obálke Martin Droppa. Grafická úprava: Ján Púček. Vydala Liptovská knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého (Žilinský samosprávny kraj) v Liptovskom Mikuláši. Tlač Norami s.r.o. Február 2013.

Toto číslo vyšlo s finančným príspevím pána Ivana Štípalu.

hnvkeirjdmxlsksamd utndndmgk
kgmrjfd KRJELA lrmekdieiqo
mcjueidjamdmqurrrnfd 44 ldlil
mgj ČASOPIS kgmmmirislalil
mgkro LITERÁRNEHO mgkflo
KLUBU mhjfkfkgkkskwjqwjah
mgjgv PRI mgmkmdkskcawedkf
ldkdhfmcn LIPTOVSKÉJ ndhe
KNIŽNICI amgkdjsidosmmqwrl
hfhdnchdd GAŠPARA mfkdoold
mgg FEJÉRPATKY - kfidic
mgmdkdosks BELOPOTOCKÉHO
sjsmdmjwauxn dnaowuurchaheu
leeoaijddjdnnaieurfnakkturfm
mdjdjdud (ŽSK) jdjsudusduasu
jhsajajdsdjduu&ijddvbnsalsaovc